5
Ms. 98.
2975/93

Censura

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

...nsuranej.

Helytartótanács rendelete a censurázott darabok tárgyában.
Buda, 1816. április 23.

12164.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Cum experientia docuerit, non raro accidere, ut auctores dramaticum passus per censuram aulicam deletos copiis manuscriptorum suorum denuo inserant aut praetextu emendationum in iisdem mutationes temere instituant, quod praesertim in dramatibus localibus in quibus ad localia adjuncta alludere semper committuntur frequentius observatum est, – hinc ad praecavendos inde promanare queuntes abusus. Civico huic Magistratui de benigno iussu regio hisce committitur ut in gremio sui existentem theatralem directionem super edoceat eo solum quod drama aliquod cujus manuscriptum iisdem transmittitur, cum dramatibus jam Viennae productis, contextu suo analogum sit, aut etiam manuscripti Viennae revisioni iam substrata copia esse asseratur periculo ne repraesentatio talismodi dramatis in praescriptas censurae regulas impingat, haud obviari verum nonnisi debite vidimatam copiam certum de eo praestare posse vadimonium, quod manuscriptum iam reviso per censuram aulicam dramati, per omnia congruum et requisitis ad producendum qualitatibus plene instructum sit, secus autem quod quemadmodum quodlibet manuscriptum visa censurae nondum provisum censurari debet, tale etiam in copia haud debite vidimata comparens, praevie inspectioni, ac judicio concernentis revisoratus semper substerni debeat.

Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico Budae die 23 aprilis 1816 celebrato. Eorundem

benevoli

Josephus Comes Brunsvick

Samuel Láni

Határozati hátirat:

Benigno gratiosos hos ordines ad gremiale capitaneatus officium dirigi quod directionem theatralem ad adaequatam observantiam hic in passu benigne gratiose dispositorum inviabit, ac super effectu stricte vigilabit.

Datum in Senatu Pestini 13 A maii 1816

per Magistratum Civitatis ibidem.

P. Lcst. Intim. a. m. 5752/2.

Gärtner József és Benkert Antal „Pesther Theater-Zeitung" kiadására kértek 1837. jan. elején engedélyt. Kiküldetvén a kupakhoz ez meghallgatta Wiesnernek a Handelsztg és a Spiegel szerkjének ellenvéleményét ki azt vitatta hogy ugyan privilegiumot nem akar szegni, de mert az Iris, Schmetterling, Pannonia megbuktak, mutatja hogy több lapot (szépművészeti és színházi) a közönség nem tud eltartani, Gärtner dohányárus, Benkertnek is megvan a keresete Címerfestéstől s felesége divatüzletétől hát nyugassanak ki. A [illegible] ez mely kupaki előterjesztés alapján a Helytartótanács, mert kellő anyagi tőkét nem tudtak kimutatni 1838. július 24ikén elutasította kérésüket.

L. Cens. Intim. a. n. 6284.

Stilly Károlynak

Grimm Fedor érzékeny lélek, mert az Irisben 1827. az író zömben őt bántó cikk jelent meg, s ez annyival inkább ért nekiment amennyi történtek kellemetlenségek amelyekről nem tehet, beadványában (mely jan. 22én iktattatott) az Iris szerkesztőjének megbüntetését kéri, annyival inkább, mert az 1825. III. 22iki 7959 sz. intimatum, mely a lapkiadását engedélyezte így is áll: „atque eo specialiter praecauto ut in inserendis de theatris articulo, ab omni personarum vellicatione abstineatur." Ezt a beadványt a Htt. tan. 1828. I. 29én 2777 sz. a. leküldi a Kapitánynak, mely febr. 27én Eichholz senatornak adja ki az ügyet. Eichholz márc. 1jén adja be a jelentését, mely szerint Stilly kijelentette, hogy egyáltalán nem volt Grimmel bántani (quod nunquam vel in mentis operatione habuit granulentum Grimm offendendi) A cikket Breyer János kir. táblai esküdt szolgáltatta, a cikket Nagy censor admittálta tehát őt nem illeti vád, de a jövőben semmit meg nem jelentet ami Grimmet bánthatná. Mire Eichholz megjegyzi hogy Stillynek az 1825 iki intimatumban foglaltakra kellett volna figyelnie. E értelemben tette a Kapit. előterjesztését, mire a Htt. tan. 1829. IV. 29én 12552 sz. a. azonnal hogy a mellékelt Irisben ugyan nincs olyan ami Grimmet sérthetné, de hogy a jövőben hasonló is zavarok ne lehessenek, elrendeli, hogy mintán a censor a helyi dolgokat nem ismerheti, a színházi s más helyi dolgokról szóló cikkeket visum-mal kell a helyhatóságnak ellátnia s csak akkor adhat imprimatur-ot a censor. Ezt 1828. III. 17én a Kapit. az érdekeltekkel közölte [nb. amikor hogy a visum adó passust megjelölte volna.]

E-Cs. Int. a. n. 2966.

ZENEAKADÉMIA LISZT MÚZEUM

CENSURA.

Hl. Tan. int. 1834. VII. 29. 21716 z. a. úgy a lapoknak, mint a nyomdászoknak eltiltja hogy cenzurázatlan hirdetéseket közöljenek, vagy ilyeneket mellékeljenek. Az eredetit aláiratta a lapok a nyomdászokkal. Magyarul Beimel József és Landerer Lajos írták alá.

Pesti. Levt. Intim. a. n. 5062.

Censura ügy.

A Helytartótanács közli a színházi előadásokra való utasítást, mely szerint ha valaki a censor által törölt részt elszavalná a színpadon, szigorú büntetésben lesz része.

Buda, 1838. május 15.

Prudentes, ac circumspecti Nobis Honorandi!

Eo ad Altissimam Suae Majestatis SS. Sacratissimae notitiam perlato, quod occasione productionum scenicarum in recitandis partibus ille abusus vigeat, ut non raro tales etiam sententiae per scenicos recitentur, quae per censuram castigatae fuerant, eadem altissimo nomine regio provisionem in eo faciendam benigna de dato 22. Aprilis a. c. resolutione regia clementissime praecipere dignata est: ne dehinc nova dramata, priusquam debite censurata et in scenam deducenda admissa fuerint, partitionem inter scenicos habeant, ac ut illi, qui occasione productionum dramaticarum eo non obstante sententias et locos per censuram deletos publice recitare praesumserint, severissime plectantur, concernentesque theatrorum directiones prout omnes, qui directionem et superioritatem sibi in rem theatralem vendicant, in casu designato ad onus responsionis attrahantur, denique tam hi, quam praevigentes in re theatrali ordines strictissimam subeant observantiam; iis, quos culpa neglectus manet, ad onus responsionis vocandis.

Quae altissima resolutio regia civico huic Magistratui fine eo praesentibus intimatur: ut eandem scopo strictissimi observaminis directionibus theatralibus mox notificet, ac iis, quorum interest, debitam relate ad exactum tam hujus, quam et secus editarum in re theatrali ordinationem observamen adhibendam vigilantiam et superinspectionem injungere noverit.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

Datum ex Consilio regio locumtenentiali Hungarico, Budae die 15 Maii, anno 1838 celebrato.

Eorundem

benevoli

A. Mérey

Andreas Kovács

Josephus Gencsy.

Határozat.

B[enignas] g[ratiosas] hos ordines ad D[ominum] Civitatis Capitaneum Josephum Patachich dirigi, qui desuper penes comunicationem parium tum directores, cum et dramatum operarumque dirigentes gremialium hungarici et germanici theatri edocebit; in reliquo tam ipse Dominus civitatis capitaneus, quam et domini vicecapitanei invigilabunt, ne iis aliisque hoc in merito aditis b. g. ordinibus contraveniatur, ad casum vero praevaricationis [?] magistratui huic relationem praestandam habenti.

Decret. in senatu Pestini die 28a Maii 1838

Per Magistratum Civitatis ibidem.

Pesti levéltár. Intim. a. n. 6438.